

Чичкань Анастасія Ігорівна

Інститут географії НАН України, м. Київ, Україна,
e-mail: amerlin@bigmir.net

ПРЕФЕКТУРА ФУКУОКА: СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Мета: вивчення японського досвіду регіонального розвитку та планування в контексті забезпечення збалансованого розвитку на прикладі префектури Фукуока.

Методика. Використані методи аналізу географічного країнознавства. Серед них: системний (розгляд збалансованого господарського комплексу префектури як цілісної системи), літературний (відбір й аналіз літературних джерел, що відповідають тематиці дослідження), описовий (визначення розміщення об'єктів та видів господарської діяльності, їх опис), картографічний (використання карт як образно-знакових моделей території, яка цілеспрямовано може відобразити соціальні об'єкти, явища, зв'язки та взаємозалежності, що відносяться до певної території), порівняльний (збір даних та їх попередня оцінка).

Результати. Префектура Фукуока відома своїми екологічними ініціативами, розвитком сучасних технологій та суміжних галузей, а також успішним подоланням проблем забруднення навколишнього середовища, що виникли внаслідок промислового зростання. Фукуока, зокрема місто Кітакюсю, змогли вдало використати програму уряду Японії «Горіка» («реконструкція»). Головною її метою було закриття всіх шахт та реставрація інших застарілих підприємств металургії та обробної промисловості в країні. Ця програма була запроваджена внаслідок загострення екологічних проблем та руху Японії в бік великої екологічної катастрофи. Так «реконструкція» уряду Японії стала поштовхом для органів місцевого самоврядування, громадськості та представників місцевих компаній префектури Фукуока, які об'єдналися для подальшого створення гарних умов для праці та життя населення. Результатом стала переорієнтація промисловості, зокрема збільшення частки обробної промисловості, автомобілебудування, сфери послуг, наукоємних галузей, а також залучення молодих висококваліфікованих кадрів з подальшим їх розвитком.

Наукова новизна. Порівнювати Україну з префектурою Фукуока не є доцільним, але вивчення її досвіду розвитку, подолання проблем депресивності територій, забруднення навколишнього середовища, пошуку нових шляхів зростання задля подальшого процвітання є актуальним та корисним для нашої держави.

Практична значимість. Префектура Фукуока подолала багато проблем, що властиві Україні зараз. Її досвід для нашої країни – це можливість перейняти успішні ініціативи, а також уникнути зайвих помилок. Наша держава тільки стає на шлях сталого розвитку, тому дослідження та використання найкращих світових практик є на часі.

Ключові слова: регіональний розвиток, збалансований розвиток, регіональна політика, територіальна організація, органи місцевого самоврядування, префектури, комплексний план.

УДК 911.3

Чичкань Анастасія Ігорівна

Інститут географії НАН України, Київ, Україна,
e-mail: amerlin@bigmir.net

ПРЕФЕКТУРА ФУКУОКА: СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ И ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В КОНТЕКСТЕ СБАЛАНСИРОВАННОГО РАЗВИТИЯ

Цель: изучение японского опыта регионального развития и планирования в контексте обеспечения сбалансированного развития на примере префектуры Фукуока.

Методика. Были использованы методы анализа географического страноведения. Среди них: системный (рассмотрение сбалансированного хозяйственного комплекса префектуры как целостной системы), литературный (отбор и анализ литературных источников, которые соответствуют тематике исследования), описательный (определение размещения объектов и видов хозяйственной деятельности, их описание), картографический (использование карт как образно-знаковых моделей территории, целенаправленно может отобразить социальные объекты, явления, связи и взаимозависимости, относящихся к определенной территории), сравнительный (сбор данных и их предварительная оценка).

Результаты. Префектура Фукуока известна своими экологическими инициативами, развитием современных технологий и смежных отраслей, а также успешным преодолением проблем загрязнения окружающей среды, возникшим в результате промышленного роста. Фукуока, в частности город Кітакюсю, смогли удачно использовать программу правительства Японии «Горика» («реконструкция»). Главной ее целью было закрытие всех шахт и реставрация других устаревших предприятий металлургии и обрабатывающей промышленности в стране. Эта программа была введена вследствие обострения экологических проблем и движения Японии в сторону большой экологической катастрофы. Так «реконструкция» правительства Японии стала толчком для органов местного самоуправления,

общественности и представителей местных компаний префектуры Фукуока, которые объединились для последующего создания хороших условий для работы и жизни населения. Результатом стала переориентация промышленности, в частности увеличение доли обрабатывающей промышленности, автомобилестроения, сферы услуг, наукоемких отраслей, а также привлечение молодых высококвалифицированных кадров с последующим их развитием.

Научная новизна. Сравнить Украину с префектурой Фукуока нецелесообразно, но изучение ее опыта развития, преодоления проблем депрессивности территорий, загрязнение окружающей среды, поиска новых путей роста для дальнейшего процветания является актуальным и полезным для нашего государства.

Практическая значимость. Префектура Фукуока преодолела многие проблемы, присущие Украине сейчас. Ее опыт для Украины – это возможность перенять успешные инициативы, а также избежать лишних ошибок. Наше государство только становится на путь устойчивого развития, поэтому исследования и использования лучших мировых практик является актуальным.

Ключевые слова: региональное развитие, сбалансированное развитие, региональная политика, территориальная организация, органы местного самоуправления, префектуры, комплексный план.

UDC 911.3

Chychkan Anastasiia Igorivna

Institute of geography NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
e-mail: amerlin@bigmir.net

FUKUOKA PREFECTURE: SPECIALIZATION, ORGANIZATIONAL AND MANAGERIAL STRUCTURE OF ECONOMIC ACTIVITY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The purpose: to study the Japanese experience of regional development and planning in the context of sustainable development on the example of Fukuoka Prefecture.

Methods. Were used methods of analysis geography, regional and international studies. Among them: systematic (consideration of the balanced economic complex of the prefecture as an integrated system), literary (selection and analysis of literary sources, relevant to the research topic), descriptive (determining the location of objects and types of economic activity, their description), cartographic (the use of maps as figuratively-symbolic models of the territory, can purposefully display social objects, phenomena, connections and interdependencies related to a certain territory), comparative (data collection and their preliminary assessment).

Results. Fukuoka Prefecture is known for its environmental initiatives, the development of modern technologies and related industries, as well as the successful overcoming of the problems of environmental pollution as a result of industrial growth. Fukuoka, in particular the city of Kitakyushu, successfully used the program of the Japanese government "Gorika" ("reconstruction"). Its main goal was the closure of all mines and the restoration of other obsolete metallurgy and manufacturing industries in the country. This program was introduced due to the aggravation of environmental problems and the movement of Japan towards a major environmental disaster. Thus, the "reconstruction" of the Japanese government became an impetus for local governments, the public and representatives of local companies in Fukuoka Prefecture, who came together to subsequently create good working and living conditions for the population. The result was a reorientation of industry, in particular, an increase in the share of manufacturing, automotive, services, high-tech industries, as well as the involvement of young highly qualified personnel with their subsequent development.

Scientific novelty. To compare Ukraine with the prefecture of Fukuoka is inappropriate, but studying its development experience, overcoming the problems of depressed territories, environmental pollution and searching for new growth paths for further prosperity is relevant and useful for our state.

Practical significance. Fukuoka Prefecture has overcome many of the problems inherent in Ukraine now. Therefore, her experience for Ukraine is an opportunity to take successful initiatives, as well as to avoid unnecessary mistakes. Our state is only embarking on the path of sustainable development, so research and use of the best world practices is relevant.

Key words: regional development, sustainable development, regional policy, territorial organization, local government, prefectures, comprehensive plan.

Постановка проблеми. Питання розвитку регіонів в умовах децентралізації та раціонального використання ресурсів і простору в Україні зараз на часі, тому важливим є перейняття досвіду тих країн та регіонів, які вже досягли успіхів на шляху до збалансованого розвитку. Японія є передовою країною з точки зору створення та залучення новітніх технологій, а також раціонального природокористування, яка через нестачу ресурсів, перенаселення великих міст і старих промислових районів, забруднення довкілля і т.п. стала на шлях нового розвитку – сталого. Тому для України дослідження досвіду Японії у розвитку регіонів та покращення їх господарської діяльності в контексті збалансованого розвитку є актуальним. Це можливість перейняти успішні методи, а також уникнути зайвих помилок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями регіонального та збалансованого розвитку в Україні займалися такі науковці, як Лісовський Сергій Антонович, який розробив на матеріалі України інтегрований підхід до розгляду проблем розвитку, що отримав назву сталого (збалансованого) розвитку, Руденко Леонід Григорович також досліджував проблеми сталого (збалансованого) розвитку, Яценко Борис Павлович – особливості діяльності основних міжгалузевих систем і територіальних систем господарства сучасної Японії, дослідження сучасного науково-виробничого комплексу Японії, тощо. Ерік Мартінот, виконавчий директор Інституту збалансованої енергетичної політики в Токіо, Японія, який вивчає проблеми та шляхи запровадження відновлюваних джерел енергії. Ван Цзін-Юань – проблеми управління ресурсами твердих відходів, переробки міської біомаси в енергію, переробки харчових відходів, рекультивації земель замкнених звалищ тощо. Акіхіса Морі – професор Кіотського університету, що досліджує глобальну екологічну економіку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Формулювання цілей статті. Я більш детально зупинилася на префектурі Фукуока, розглянувши та дослідивши особливості її спеціалізації та організаційно-управлінської структури господарської діяльності у контексті збалансованого розвитку. У цій префектурі було безліч проблем близьких для України – старий індустріальний район, надзвичайно сильно забруднене довкілля, нестача робочих місць, багато відходів, неефективні та неконкурентоспроможні виробництва, погані умови життя населення. Тому дослідження її історії та технологій подолання проблем забруднення в період високих темпів зростання та конкуренції є актуальним прикладом для України. Фукуока змогла не тільки закрити свої шахти та шкідливі нерентабельні підприємства, а провести майже повну зміну в структурі промислового виробництва. Крім цього, в останні роки в префектурі відбувається розповсюдження високотехнологічних галузей, включаючи роботів, комп'ютерні продукти та біотехнології тощо, а також відбуваються спільні дослідження компаній в рамках співпраці бізнесу, академічних і урядових кіл та розробки нових продуктів.

Виклад основного матеріалу. Префектура Фукуока знаходиться в північній частині острова Кюсю. Адміністративний центр префектури – місто Фукуока. Має межі з префектурами Сага, Кумамото, Ойта, а також Ямагуті та Нагасакі по морю (див. Рис.1). Фукуока була утворена в 1871 року на основі провінцій Чікудзен та Чікуго. Її площа становить 4854 км² (27-е місце серед префектур Японії). Станом на 2016 рік у префектурі мешкало 5 104 тисяч осіб, що робить Фукуоку 9 префектурою за кількістю населення в Японії. Густота населення складала 1 023,1 осіб/км² – це 7 показник серед префектур. ВВП префектури – 18,861,095 млн єн. У префектурі Фукуока розташовані два найбільших міста острова Кюсю: Фукуока та Кітакюсю, а також зосереджено більшість промисловості острова. До її території також належить ряд невеликих островів поблизу північного узбережжя Кюсю. Всього у префектурі знаходяться 28 міст: Асакура, Будзен, Дадзайфу, Ідзука, Ітосіма, Кама, Касуга, Кітакюсю, Кога, Куруме, Міявака, Міяма, Мунаката, Накама, Ногата, Огорі, Окава, Омута, Оноджьо, Тагава, Тікуго, Тікусіно, Укіха, Фукуока, Фукуцу, Юкухасі, Яме, Янагава. Найбільші міста префектури Фукуока утворюють один з головних промислових центрів Японії, що складає близько 40% економіки Кюсю. Основні галузі промисловості включають автомобілебудування, виготовлення напівпровідників та сталевих виробів. У префектурі Фукуока були засновані такі відомі компанії, як крупний виробник шин Bridgestone та мережа побутової електроніки Best Denki. 18% площі префектури зайняті природними парками: Національний парк Сетонаікаі, квазінаціональні парки Генкаі, Кітакюсю та Яба-Хіта-Хікосан, а також префектурні природні парки Чікугогава, Чікухо, Дазаіфу, Сефурі Райзан і Ябегава [1].

Острів Кюсю планувався урядом Японії як аграрний регіон, що забезпечував би поставками продуктів харчування інші регіони. Але на відміну від інших частин острова Кюсю, у префектурі Фукуока не переважає аграрна спеціалізація.

Головні індустріальні кластери префектури:

- Автомобільна промисловість (супутні галузі: автомобільне та транспортне обладнання, електроніка).
- Напівпровідникова промисловість (супутні галузі: електронні компоненти, пристрої та напівпровідники, автомобільне та транспортне обладнання).
- Біотехнологічна промисловість (супутні галузі: біотехнології, охорона здоров'я).

Територіальне положення Фукуоки є дуже вдалим через те, що вона була і є найближчим і найбільшим міським і промисловим центром для решти сусідських країн Азії. Фукуока розташована всього в 200 км від Пусана в Південній Кореї та на відстані 850 км від Шанхаю в Китаї, вона стала воротами між Японією та великою Азією вже як понад 2000 років. Тому префектура давно процвітала через те, що була містком до великої континентальної Азії і її зв'язки з регіоном, що зараз активно розвивається, продовжують розширюватися і зміцнюватися. Префектура Фукуока має багату транспортну інфраструктуру. Вона поєднана з іншими префектурами та іншими державами через два міжнародних аеропорти – аеропорт Фукуока, третій за величиною та п'ятий за площею аеропорт Японії, який зручно розташований в самому центрі Фукуоки, а також аеропорт Кітакюсю, офшорний аеропорт з цілодобовою операційною спроможністю; два міжнародних морських вузли – порт Хаката, найбільший та найстаріший морський пасажирський порт Японії, та порт Кітакюсю, який має один з найвищих обсягів торгівлі в Японії; лінія швидкісних потягів «Кюсю» і мережу швидкісних автомобільних магістралей. Лінія Сінкансен з'єднує Фукуоку з Токіо за 5 годин, з Нагояю за 3,5 години і Осакою за 2,5 години. Лінія швидкісних потягів Кюсю повністю відкрилася у березні 2011 року.

Префектура Фукуока розвивається як економічний центр західної Японії і забезпечує привабливе середовище для ведення бізнесу для компаній, що фокусують свою діяльність не тільки на японському ринку, а й на ринках інших країн Східної Азії. Її ВВП перевищує 154 млрд дол. США, що відповідає показникам окремих країн середніх розмірів. Крім того, ВВП Кюсю в цілому у 2017 році досягло 408 млрд дол. США, що зайняло б 47 місце у рейтингу серед країн світу, якщо б острів Кюсю був би окремою державою. ВВП України у 2017 році дорівнювало 368,78 млрд дол. США та зайняло 50 місце серед держав світу. Україна на 3 сходинки нижче у рейтингу за острів Кюсю.

Що стосується автомобільної промисловості, то префектура Фукуока перетворилася на основну виробничу базу, що має виробничу потужність понад 1,5 млн. автомобілів щороку, головним чином у передових заводах Toyota, Nissan та Daihatsu. Тут також представлена кластеризація суміжних галузей, включаючи виробництво деталей та науково-дослідні бази. На сьогоднішній день в префектурі Фукуока діють близько 400 зарубіжних компаній. З них близько 40% компаній з Північної Америки, а також близько 40% з Європи, все частіше з'являються компанії з Китаю, Південної Кореї та інших країн Азії. Багато компаній відкрили у префектурі офіси з продажу, але є і виробничі центри, такі як заводи з виготовлення автомобільних деталей та медичного обладнання, центри досліджень та розвитку, а також штаб-квартири представництв в Японії. Багато з цих іноземних компаній відіграють ключову роль у консолідації конкурентоспроможності, створенні робочих місць та глобалізації регіону для розвитку різних галузей промисловості в префектурі.

Місцеве управління в Японії дворівневе. Верхній рівень – це так звані префектури або «*то-до-фу-кен*». Нижчий рівень утворюють муніципалітети міст, селищ, сіл, тобто «*ши-ко-сон*». Структура їх схожа і вони рівноправні перед законом [2]. З прийняттям Закону «Про місцеву автономію» №67 від 17 квітня 1947 року префектури дістали більше владних повноважень. В законі прописані основи становлення, організації та функціонування органів місцевого самоврядування Японії, а також співвідношення повноважень державної влади та місцевої.

Система місцевого самоврядування Японії відповідає положенням Конституції Японії, в яких префектури та муніципалітети керують місцевими справами. Наприклад, муніципалітети зосереджені на роботі державних служб, таких як освіта, соціальне забезпечення, водопостачання та водовідведення тощо, тоді як обов'язки префектур є

більш всеосяжними, включаючи справи, що контролюють кілька міст [3]. Якщо розглядати організаційно-управлінську структуру префектури Фукуока, то вона складається з таких ланок (рис. 1).

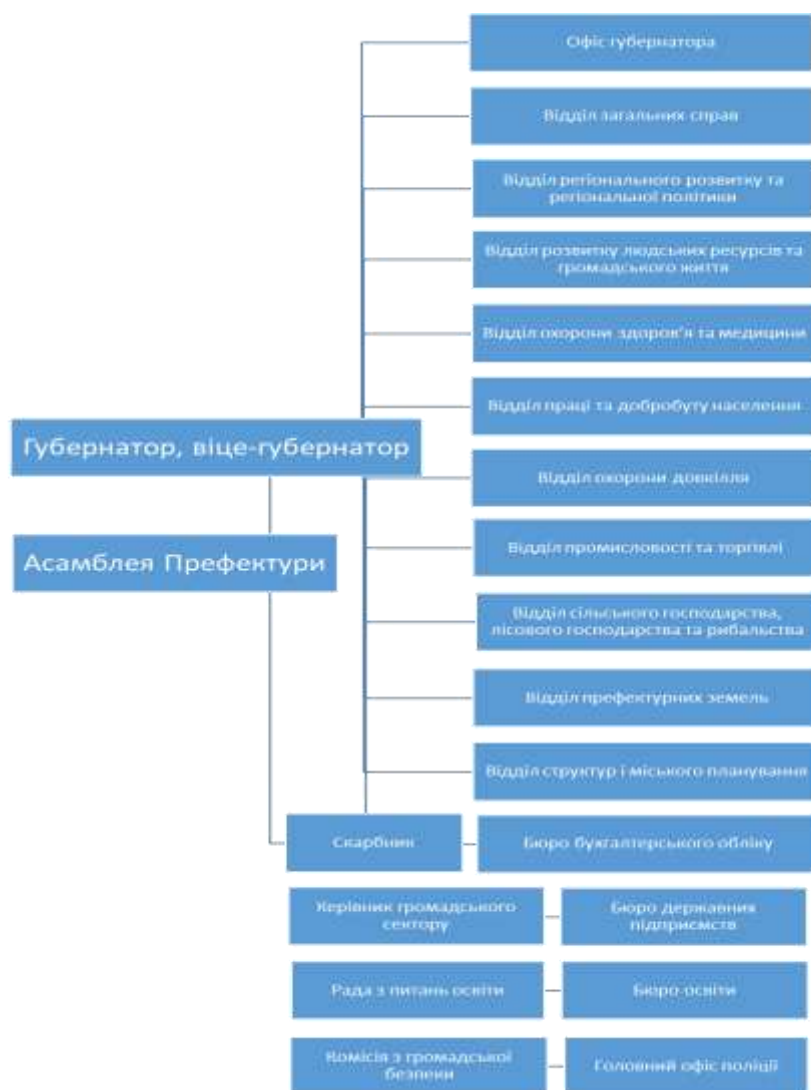

Рис.1 Організаційно-управлінську структуру префектури Фукуока

Члени префектурної асамблеї, обрані громадянами на виборах, обговорюють місцеві питання та приймають рішення з основних питань, що стосуються префектурного уряду. Тобто це законодавчий орган. Керівник префектури (губернатор) та урядові комітети, такі як Рада з питань освіти та Комісія з громадської безпеки, виконують рішення префектурної асамблеї. Вони виступають виконавчими органами.

Представницька асамблея, губернатор і урядові комітети є незалежними і мають рівне становище. Вони співпрацюють, щоб максимально враховувати погляди громадян і ведуть адміністративні справи в префектурі, щоб поліпшити життя мешканців.

У ході свого адміністративного управління органи місцевого самоврядування в Японії формують багато різних видів планів, які забезпечують чіткі рамки або керівні принципи щодо діяльності, яка має бути виконана. З метою досягнення цілей, поставлених в планах, вони можуть також включати в себе широкий спектр адміністративних процедур, починаючи від регуляторних заходів, що мають обов'язкову силу, до керівних принципів, які заохочують суспільство рухатися в певному напрямку. Плани охоплюють широку область, включаючи безліч окремих адміністративних сфер, і часто розробляються як відповіді на нові виникаючі проблеми, як на базі національного законодавства, так і в результаті незалежного визнання потреби в таких планах місцевими

органами влади. Адміністрування планування зараз є важливим інструментом в управлінні місцевими органами влади в Японії.

На рівні префектур визначають комплексний план відповідної префектури, що включає в себе план житлового будівництва, охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища, промисловості, регіонального життєзабезпечення і т.д. У випадку багатьох місцевих органів влади термін «комплексний план» зазвичай позначає основні плани для відповідних органів місцевого самоврядування, що містять найвищу фундаментальну ініціативу на найвищому рівні, наприклад, генеральні плани та плани реалізації. Однак термінологія може відрізнятися між різними органами місцевого самоврядування, включаючи, наприклад, терміни довгостроковий план, довгостроковий комплексний план, комплексний план розвитку тощо [4].

Новий комплексний план префектури Фукуока був розроблений і прийнятий у 2017 р. (терміном на 5 років) і має на меті досягнення «Найвищого благополуччя в Японії», щоб громадяни могли бути раді, що вони народилися і живуть у префектурі Фукуока. Для цього були визначені такі ідеальні стратегічні цілі префектури:

- Як і раніше, префектура Фукуока буде головним центром, що знаходиться на перехресті важливих сполучень та відносин з Азією на узбережжі Японського моря.
- Префектура Фукуока, яка втілює мрії своїх громадян до життя, і дає їм надію на гарне майбутнє.
- Префектура Фукуока, де кожен може оселитися і прожити щасливе життя.

На шляху до втілення ідеальних цілей були деталізовані та розроблені такі напрямки регіональної або префектурної політики:

- Зростаюча економіка, створення привабливих можливостей для працевлаштування.
- Молодь зможе зростати в безпечному середовищі.
- Діти і молодь зможуть реалізувати свої мрії в майбутньому.
- Рівні права та можливості для працевлаштування жінок.
- Пенсіонери і люди з обмеженими можливостями зможуть безпечно жити повним життям.
- Щоб кожен міг жити щасливим і здоровим життям.
- Суспільство, в якому відчувається серцева теплота і людські зв'язки.
- Мешканці зможуть насолоджуватися багатим культурним життям і бути пов'язаними з більш широким світом.
- Безпечне середовище, позбавлене катастроф, злочинів і нещасних випадків.
- Жити в гармонії з навколишнім середовищем.

Задля цього відбувається створення сприятливих умов для підвищення ефективності регіональної політики, зміцнення зв'язків між муніципалітетами та усіма префектурами Кюсю, врахування різних точок зору мешканців, а також управління від щирого серця. Ще одним важливим кроком став обмін трьома ключовими стратегіями з муніципалітетами: «Культивування робочих місць, культивування людей та розвиток регіону». Відповідно до Плану реформування фіскальної політики 2017 року, фіскальна консолідація продовжує неухильно заохочуватися. Тобто здійснюється комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію бюджетних витрат, здійснення структурних реформ, збільшення надходжень до бюджету не тільки шляхом змін в системі оподаткування, а й за рахунок стимулювання економіки і бізнесу. І далі заохочується поживлення регіональної економіки та створення робочих місць. У префектурі було створено комфортне середовище життя, що є важливим фактором для розвитку відмінної ділової активності. Згідно дослідження англійського журналу Монокль, місто Фукуока було визнано одним з найбільш зручних для життя. Місто досягло високого рівня життя за рахунок підтримки гармонії між міською інфраструктурою і природним середовищем, що по суті зробило його одним з передових міст в Азії [5]. Префектура Фукуока розвивається, використовуючи свої сильні сторони, зокрема інвестуючи в мережу співпраці з іншими азійськими країнами. У рамках своєї стратегії префектура спільно з містами Фукуока та Кітакюсю, що вважається одним з передових еко-міст Японії, сформулювала план

«Міжнародної стратегічної комплексної спеціальної зони «Зелена Азія». Відповідний план був затверджений урядом Японії у грудні 2011 року. Цілями плану «Спеціальна зона» є спільне зростання та розвиток азійських країн через вирішення екологічних та енергетичних проблем, які можна передбачити для швидкозростаючого регіону. Ініціатива планує досягти своїх цілей шляхом надання низці міст Азії пакету технологій з раціонального розвитку міської екологічної інфраструктури та виробництва, спрямованих на розвиток енергетичного і ресурсозберігаючого продукту, а також створення виробничих баз для таких винаходів. Компанії, що беруть участь у «Спеціальній зоні», мають право на отримання фінансової та податкової допомоги від уряду Японії. Для подальшої підтримки цих компаній префектура Фукуока створила свої власні заходи, що включають звільнення від податків, які звичайно стягуються при придбанні нерухомості. Результатом стало те, що такі глобальні компанії, як Toho Titanium, Yaskawa Electric, Mitsubishi Electric і Daihatsu Kyushu, вже завершили масштабні капітальні вкладення в «Спеціальну зону» та реалізують свої проекти (див. Рис. 2).

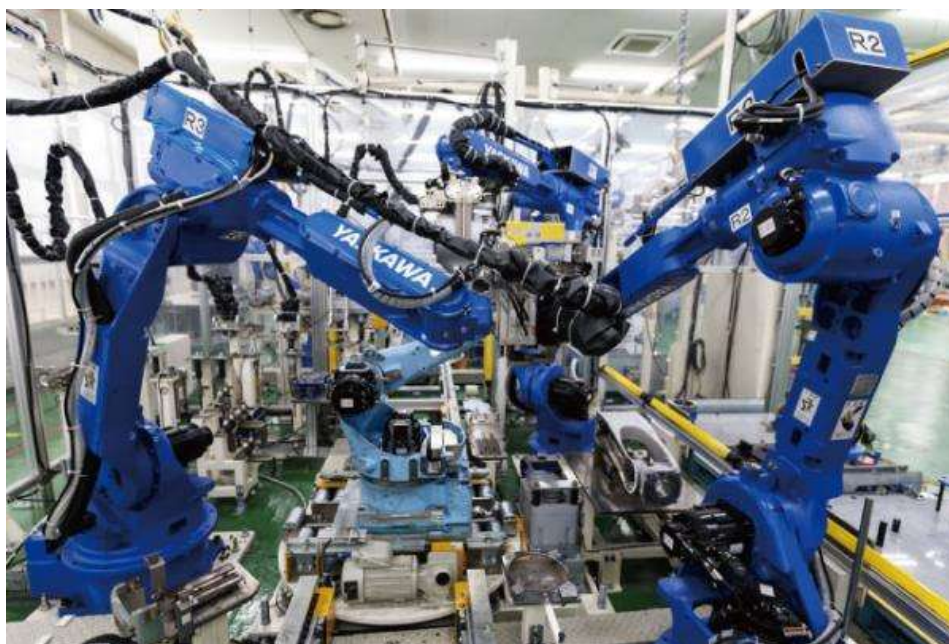

Рис. 2 Компанія Yaskawa Electric Corporation займає передові позиції в автоматизованому виробництві, розробці та створенні промислових роботів Mechatronics® і Motoman®.
Джерело [www.crossroadfukuoka.jp]

Висновки. Префектура Фукуока відома своїми екологічними ініціативами як в Японії, так і за її межами. Вона зосередила на своїй території найсучасніші екологічні технології та суміжні галузі. Фукуока має історію та технології подолання проблем забруднення в період високих темпів зростання. У префектурі зосереджені центри досліджень водневої енергетики, які є одними з перших в світі, дослідні центри органічної електролюмінесценції третього покоління та провідні світові автомобільні заводи, що виробляють найсучасніші гібридні та паливо-економічні автомобілі. Префектура Фукуока не тільки здійснює внесок у внутрішній розвиток Японії, а й активно імплементує угоди про співробітництво, що стосуються екологічних проблем між іншими країнами Азії, зокрема робить внесок у розвиток і підготовку спеціалістів зі збереження навколишнього середовища в регіоні. Не все, що використовує для свого зростання і процвітання префектура Фукуока, можна запровадити в Україні, але основні ідеї та успішні практики слід. Наприклад, створення ефективної системи планування на різних рівнях, правопросвітництво та підвищення обізнаності населення щодо можливостей покращення умов життя, стану довкілля, розвиток суміжних галузей, збільшення преференцій держави для розвитку високотехнологічних галузей та екологізації виробництва, створення наукових центрів, зокрема підвищення кваліфікації та дієвої перекваліфікації кадрів,

розвиток активного наукового співробітництва як між областями України, так і з іншими державами, створення спільних ініціатив тощо.

Список використаних джерел

1. General overview of area figures for Natural Parks by prefecture. Ministry of the Environment. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.env.go.jp/en/nature/nps/park/doc/files/np_6.pdf
2. Ворона П. В. Особливості розвитку місцевого самоврядування Японії в процесі децентралізації місцевої влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/2JanHFp>
3. Офіційний сайт міста Фукуока [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.city.fukuoka.lg.jp/gikai/english.html>
4. Satoru Ohsugi. Local Government Planning in Japan. Papers on the Local Governance System and its Implementation in Selected Fields in Japan No.15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.clair.or.jp/j/forum/honyaku/hikaku/pdf/BunyabetsuNo15en.pdf>
5. Комплексний план розвитку префектури Фукуока. Офіційний сайт префектури Фукуока [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pref.fukuoka.lg.jp/somu/multilingual/english>
<http://hdr.undp.org/en/2016-report>

Список использованных источников

1. "General overview of area figures for Natural Parks by prefecture". Ministry of the Environment [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.env.go.jp/en/nature/nps/park/doc/files/np_6.pdf
2. Ворона П. В. Особенности развития местного самоуправления Японии в процессе децентрализации местной власти [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://bit.ly/2JanHFp>
3. Официальный сайт города Фукуока [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.city.fukuoka.lg.jp/gikai/english.html>
4. Satoru Ohsugi. Local Government Planning in Japan. Papers on the Local Governance System and its Implementation in Selected Fields in Japan No.15 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.clair.or.jp/j/forum/honyaku/hikaku/pdf/BunyabetsuNo15en.pdf>
5. Комплексный план развития префектуры Фукуока. Официальный сайт префектуры Фукуока [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pref.fukuoka.lg.jp/somu/multilingual/english>

References

1. "General overview of area figures for Natural Parks by prefecture". Ministry of the Environment. [Electronic resource]. – Access mode: https://www.env.go.jp/en/nature/nps/park/doc/files/np_6.pdf
2. Vorona P.V. Features of development of local self-government of Japan in the process of decentralization of local authorities [Electronic resource]. – Access mode: <https://bit.ly/2JanHFp>
3. The official site of the Fukuoka city [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.city.fukuoka.lg.jp/gikai/english.html>
4. Satoru Ohsugi. Local Government Planning in Japan. Papers on the Local Governance System and its Implementation in Selected Fields in Japan No.15 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.clair.or.jp/j/forum/honyaku/hikaku/pdf/BunyabetsuNo15en.pdf>
5. Fukuoka Prefecture Comprehensive Plan. Official site of Fukuoka Prefecture [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.pref.fukuoka.lg.jp/somu/multilingual/english>

Надійшла до редколегії 28.10.19